

Extra les!

Nieuwsbegrip Extra

Met enige regelmaat ontwikkelt Nieuwsbegrip in opdracht van bedrijven of maatschappelijke organisaties een speciale themales. Bedrijven die ons vragen om zulke lessen te ontwikkelen doen dit vaak in het kader van 'maatschappelijk verantwoord ondernemen', ideële organisaties brengen via de les het maatschappelijke onderwerp waarop zij zich richten onder de aandacht.

De Nieuwsbegrip Extra-lessen worden betaald door de externe opdrachtgever. De inhoud van de lessen wordt echter ontwikkeld door en valt volledig onder verantwoording van de Nieuwsbegripredactie.

Handleiding niveau B

Vooraf

Deze les is ontwikkeld in opdracht van Facebook (Benelux), in het kader van hun beleid om mediawijsheid te stimuleren en de verspreiding van misinformatie tegen te gaan.

De les draait om de vraag wat nieuws eigenlijk is: waarom wordt een bericht wel of niet als 'nieuws' gezien? Hoe gaan journalisten te werk? Hoe wordt nieuws verspreid? En wat is nepnieuws? In dit kader worden leerlingen onder meer gewezen op het belang van kritisch lezen en het checken van bronnen. Ook staan ze stil bij hun eigen 'nieuwsgebruik'.

Wij bedanken graag Peter Burger, docent Journalistiek en nieuwe media aan de Universiteit Leiden en Solange Jacobsen van Bureau Jeugd en Media voor hun inbreng.

In aansluiting op deze les biedt Facebook scholen de mogelijkheid om met een groepje leerlingen het Facebookkantoor in Amsterdam te bezoeken. Hebt u interesse in een dergelijke excursie? Houd dan de site en de Facebookpagina van Nieuwsbegrip (<https://www.facebook.com/Nieuwsbegrip/>) in de gaten voor nadere info over data en aanmeldingsmogelijkheden.

Lesoverzicht

Onderwerp	Nieuws en nieuwsgebruik
Opdracht 1	Voorspellen en tekst lezen
Opdracht 2	Sleutelschema: een tekstschema
Opdracht 3	Vragen beantwoorden over de tekst
Opdracht 4	Is het echt of nep nieuws?
Opdracht 5	Oefenen met woorden uit de tekst
Opdracht 6	Welk bericht kies je?
Clib-score	Functioneringsniveau begrijpend lezen M7-E7

Materiaal

Voor elke leerling:

- de tekst *Nieuws of geen nieuws?* (niveau B);
- bijbehorende opdrachten voor niveau B;
- Voor abonnees van Nieuwsbegrip: het stappenplan met woordhulp (op de website bij Basismateriaal, tabblad Stappenplannen).

NB In week 4 van 2017 stond in de reguliere Nieuwsbegriples het onderwerp 'nepnieuws' centraal. Als u zich naar aanleiding van deze les met uw klas verder wilt verdiepen in het thema nepnieuws, kunt u die les doen.

Doelwoorden uit de leestekst (NB Met deze woorden zijn geen online oefeningen beschikbaar):

het medium	= iets om informatie mee door te geven
het publiek	= de kijker, luisteraar of lezer
afwijken	= anders zijn
actueel	= wat op dit moment belangrijk is
het aanbod	= dingen waar je uit kunt kiezen
de omvang	= de grootte
cru	= zonder rekening te houden met anderen, hard
de sociale media	= websites en apps waarmee je met anderen contact kunt maken
de bron	= de plaats waar men informatie vandaan haalt
betrouwbaar	= eerlijk

Opdrachten

OPDRACHT 1

klassikaal/
drietallen

Modelen

Werkwijze

Voorspellen en tekst lezen

Deel de tekst nog niet meteen uit. Laat de leerlingen eerst opdracht 1 maken. Daarna lezen ze de tekst actief per stukje met gebruikmaking van modellen. Ze plaatsen de tekens van actief lezen bij de tekst. Eventueel noteert u de tekens van actief lezen ter ondersteuning op het bord:

V	Dit wist ik al.
X	Dit klopt niet met wat ik al wist/dacht.
*	Dit is belangrijk.
?	Hier heb ik een vraag bij.
??	Dit snap ik niet.
!	Dit valt me op!
N	Dit is nieuw voor me.

Na elk stukje bespreken de leerlingen wat ze hebben aangestreept of opgeschreven. Ook bespreken ze of ze snappen wat er staat en vatten ze het stukje kort samen. Zo nodig herlezen ze het stukje tekst. Vervolgens herschrijven ze de zinnen die ze hadden opgeschreven en verbeteren de zinnen waar nodig. Bespreek na het lezen met de leerlingen of hun voorspelling klopte. Wat klopte er wel en wat niet?

OPDRACHT 2

drietallen/
individueel

Sleutelschema

een tekstschema

Een tekstschema maken

Bespreek de uitleg over het maken van een mindmap. Bij een mindmap maken de leerlingen een eigen visuele representatie van de tekst. Hierbij gebruiken ze woorden, kleuren, pijlen en tekeningen. Ze mogen er ook hun eigen kennis in verwerken.

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

OPDRACHT 3

drietallen/
klassikaal

Vragen beantwoorden over de tekst

Laat de leerlingen in drietallen de vragen beantwoorden.
Bespreek de antwoorden klassikaal na.

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

OPDRACHT 4

drietallen/
klassikaal

Is het echt of nep nieuws?

Laat de leerlingen in drietallen de vragen beantwoorden.
Bespreek de antwoorden klassikaal na. Bespreek met de leerlingen dat een groot deel van de berichten die nep zijn eigenlijk alleen bedoeld zijn om er geld mee te verdienen.

De berichten in deze les komen van de website van

Nieuwscheckers. Omdat de inhoud van veel berichten zoals die op de website staan niet altijd aansluit bij jongere leerlingen, is de inhoud van de berichten die in deze les gebruikt worden, enigszins aangepast.

Bedenk zelf of u de website aan de leerlingen wil laten zien. U kunt eventueel ook alleen kort iets vertellen over de website

Nieuwscheckers (<http://nieuwscheckers.nl/nieuwscheckers/>). Deze website checkt van heel veel berichten die op internet verschijnen, of ze waar zijn of niet. Is het bericht nep? Dan staat er HOAX door het bericht.

Dit zijn de links naar de berichten uit deze les:

<http://nieuwscheckers.nl/nieuwscheckers/98-jarige-vrouw-bevalt-van-kerngezonde-baby/>

<http://nieuwscheckers.nl/nieuwscheckers/bejaarde-fotografeert-vies-eten-in-nederlands-verzorgingstehuis/>

<http://nieuwscheckers.nl/nieuwscheckers/hoe-ongezond-zijn-instant-noedels/>
<http://nieuwscheckers.nl/nieuwscheckers/gratis-winkelen-bij-action/>

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

OPDRACHT 5

drietallen/
klassikaal

Oefenen met de woorden uit de tekst

De leerlingen maken de opdracht in drietallen. Bespreek de opdracht klassikaal.

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

OPDRACHT 6

drietallen/
klassikaal

Welk bericht kies je?

De leerlingen bespreken met elkaar welke berichten in Situatie A wel of niet in de krant komen en waarom. Ook bedenken ze hoe het bericht veranderd moet worden om wel in de krant te komen.

Hetzelfde doen ze met de berichten in Situatie B. Daar gaat het erom te bepalen welke berichten wel of niet in het Jeugdjournaal komen.

Bespreek de antwoorden klassikaal na.

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

Filmpje

Op de website van het Jeugdjournaal (www.jeugdjournaal.nl) zijn allerlei filmpjes te vinden die te maken hebben met het maken van het Jeugdjournaal. In het filmpje **De dag van een verslaggever** gaat het ook over het kiezen van een onderwerp en de manier waarop je dat presenteert. Het filmpje vindt u hier:

<https://jeugdjournaal.nl/over/2091306-de-dag-van-een-verslaggever.html>.

Antwoorden

OPDRACHT 2

Mogelijke antwoorden.

Nieuws of geen nieuws?		
	een belangrijke zin	drie belangrijke woorden
Inleiding	<i>Wie bepaalt wat nieuws is en wat niet? Wat is nepnieuws?</i>	<i>kranten nieuwsprogramma's nieuws / nepnieuws</i>
Dat komt in de krant	<i>Al die kranten, tijdschriften en nieuwsprogramma's brengen het nieuws op een andere manier en soms brengen ze ook ander nieuws en daarbij spelen verschillende dingen een rol.</i>	<i>media publiek en andere dingen: (afwijking, actualiteit, afstand, aanbod, belang, omvang)</i>
Waarom volgen mensen het nieuws?	<i>Mensen volgen het nieuws om allerlei redenen.</i>	<i>meepraten beslissingen politiek lol</i>
Waar of niet waar?	<i>Aan de ene kant bereikt het nieuws de mensen veel gemakkelijker en sneller. Maar aan de andere kant kan iedereen nu ook zelf op internet of sociale media nieuws en informatie plaatsen zonder dat iemand checkt of het klopt.</i>	<i>internet checken nepnieuws bron betrouwbaar</i>

OPDRACHT 3

1. B. dingen die bepalen of iets nieuws is
2. D. zonder rekening te houden met iemand, hard
3. -
4. A. een reden en een oorzaak
5. B. Het is een **voorbeeld** van hoe het nieuws mensen iets geeft om over te babbelen.
6. B. Het is een **opsomming**. Niet elk bericht is waar. Dat kun je controleren door te letten op verschillende dingen.
7. Kijk verder dan alleen naar de titel en lees het hele stukje; Check de datum; Kijk naar de bronnen en check of de informatie daar echt te vinden is; Let op de website waar het nieuws staat; Check of de informatie ook op andere bronnen te vinden is.
8. Eigen antwoord.

OPDRACHT 4

Bericht A is niet waar. Het bericht is verspreid om er geld mee te verdienen.
Bericht B is niet waar. Het bericht is verspreid om er geld mee te verdienen.
Bericht C is niet waar. Het bericht is verspreid om er geld mee te verdienen.
Bericht D is niet waar. Het is verspreid om zoveel mogelijk namen en mailadressen van mensen te krijgen.

OPDRACHT 5

De oplossing is:

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
J	O	U	R	N	A	L	i	S	T

OPDRACHT 6

Situatie A.

Bericht nummer 3 komt waarschijnlijk in de krant. Bericht 1 niet vanwege *Omvang* en 2 niet vanwege *Actualiteit*. Door iets aan deze punten te veranderen zou het nieuws misschien wel in de krant komen.

Situatie B.

Bericht nummer 3 komt waarschijnlijk in het Jeugdjournaal. Bericht 1 niet vanwege *Omvang* en misschien ook *Afwijking* en 2 vanwege *Publiek*. Door iets aan deze punten te veranderen zou het nieuws misschien wel in de krant komen.